

Anton Bussemaker

Geboren	1 februari 1900 Midwoud
Overleden	15 december 1941 Zuid-Chinese Zee
Land/zijde	 Nederland
Onderdeel	Koninklijke Marine
Dienstjaren	1922 - 1941
Rang	 Luitenant ter zee 1e klasse
Eenheid	Onderzeedienst
Bevel	Meerdere onderzeeboten
Slagen/oorlogen	Tweede Wereldoorlog Duitse aanval op Nederland in 1940 Azië in de Tweede Wereldoorlog
Onderscheidingen	 Militaire Willems-Orde

Antonie Jacobus (Anton) Bussemaker (Midwoud, 1 februari 1900 - 15 december 1941 in de Zuid-Chinese Zee) was een officier in de Nederlandse Koninklijke Marine. Hij diende in de Onderzeedienst en was commandant van de Nederlandse onderzeeboot Hr. Ms. O 16.

Bussemaker studeerde in 1922 af aan het Koninklijk Instituut voor de Marine in Den Helder. Hij voerde achtereenvolgens het commando over verschillende onderzeeboten onder andere van de Hr. Ms. O 20 van 2 september 1939 - 20 september 1941 en de Hr. Ms. O 16 van 20 september 1941 - 15 december 1941. Hij was tevens flottieljecommandant onderzeeboten en commandant divisie I onderzeeboten.

In een Koninklijk Besluit van 8 januari 1942, No. 7, werd luitenant-ter-zee der Eerste Klasse Bussemaker door Koningin Wilhelmina in het register van Ridders der 4e klasse der Militaire Willems-Orde ingeschreven omdat hij, zo heet het in de overweging van het besluit, "Als Commandant van Onze eerste divisie onderzeeboten tevens Commandant van Onze onderzeeboot "O 16" welke te dien tijde was gesteld onder de bevelen van den Commander-in-Chief Eastern Forces, op den 8sten December 1941 op de reede van Pantani onder zeer moeilijke omstandigheden 4 Japanse troepentransportschepen tot zinken gebracht." De opname in de hoogste Nederlandse ridderorde geschiedde postuum, want Anton Bussemaker was al in 1941 gesneuveld.

Bussemaker werd door de Nederlandse en de Britse regering gedecoreerd. Hij was

- Ridder der 4e klasse der Militaire Willems-Orde, 4 januari 1942^{[2][3]}
- Ridder in de Orde van Oranje-Nassau met de Zwaarden^[3]
- Het Oorlogsherinneringskruis met twee gespen^[3]
- Het Onderscheidingsteken voor Langdurige Dienst als officier met het getal XV^[3]
- Honorary Companion in de Distinguished Service Order van het Verenigd Koninkrijk^[3]

Anton Bussemaker kwam om in zijn onderzeeboot en kreeg een zeemansgraf.

Anton Bussemaker is de grootvader van de latere minister Jet Bussemaker.

Passie

Anton Bussemaker leefde voor de Onderzeedienst. En deelde die passie met zijn 3 zoons. In Soerabaja bezocht de kleine Henk eens de nieuwste onderzeeboot van zijn vader. "Het was oorlogstijd, dan kun je geen kleine jongetjes mee aan boord nemen", weet Henk. Maar het gebeurde toch. "Niemand die wat zei

hoor. Hij voerde het bevel over het gevaarlijkste wapen van de marine, dat vond ik natuurlijk geweldig mooi.”

Maar de naderende oorlog wierp zijn schaduw vooruit. Anton Bussemaker was aangeslagen door de dreiging van Japan. “De Japanners hadden een enorme overmacht. Nederland was volkomen machteloos.”

Eind november 1941 neemt Anton afscheid van zijn gezin. Met Hr. Ms. O 16 gaat hij op patrouille in de Zuid-Chinese Zee. Op 8 december 1941 verklaart Nederland Japan de oorlog. In de ongelijke strijd deelt Bussemakers boot de eerste klap uit.

De aanval van Hr. Ms. O 16 in de Baai van Pattani op Malakka in de nacht van 11 op 12 december 1941 is gedurfd. Ondiep water, een kwetsbare boot. Maar ook een vijand die zich veilig waant. Het verrassingselement gecombineerd met een sterk staaltje navigeren resulteert in het torpederen van 4 Japanse troepentransportschepen.

“De Japanners wisten niet wat ze overkwam”, legt medeschrijfster Janet uit. “Een onderzeeboot kon de baai toch zeker niet inkomen?” Het nieuws van de actie gaat dan ook de wereld over. Het eerste grote succes van de geallieerden na de aanval op Pearl Harbor, nog geen 4 dagen eerder

Maar de euforie rondom de O 16 verstomt al snel. Kort na de aanval loopt de onderzeeboot op een zeemijn. Alle opvarenden komen om. Op 1 man na. Kwartiermeester Cor de Wolf spoelt meer dood dan levend aan op een eilandje zo'n 80 kilometer van de plek waar de O 16 is gezonken. Na een monsterzwemtocht van 35 uur.

